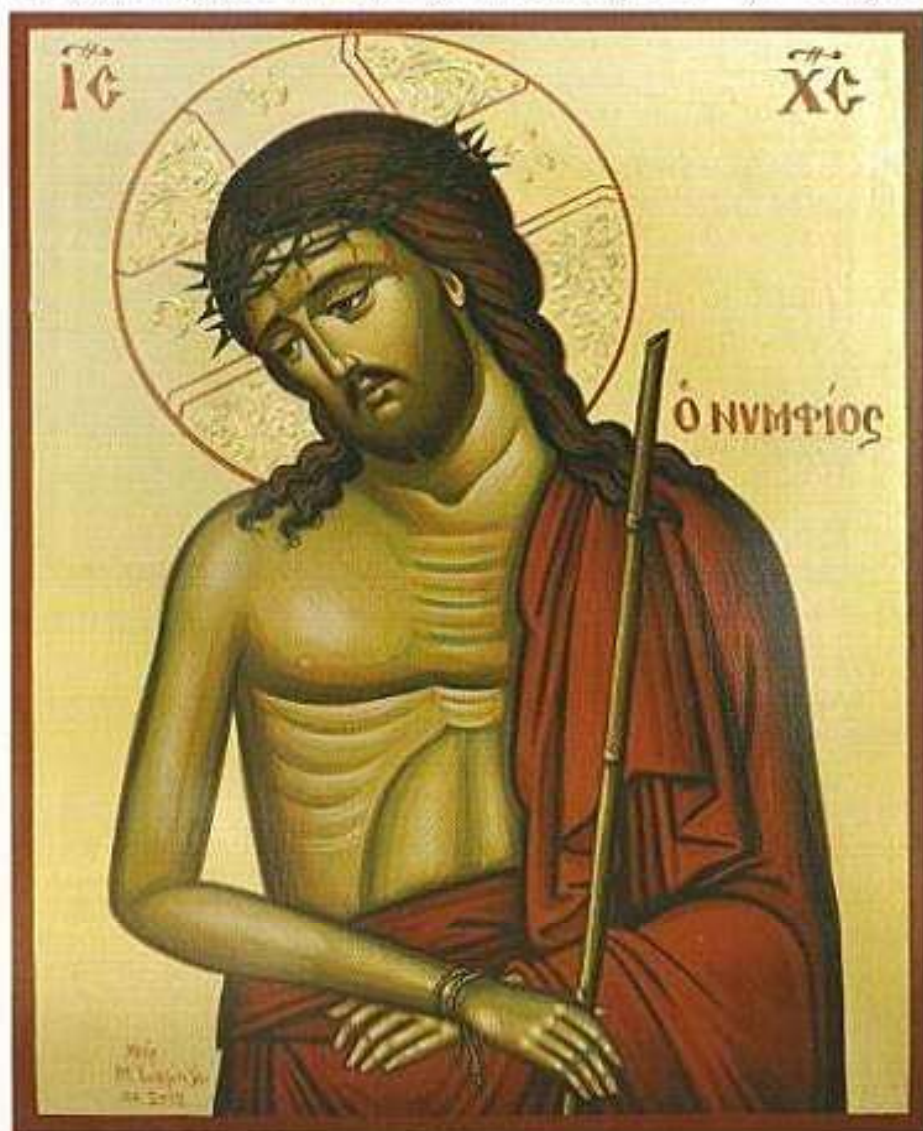

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τούτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν καταρτίσιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

Ὁ Νυμφίος. Ἱερά Εἰκόν Ἰησοῦ Ναοῦ Παναγίας Ἐριθιανῆς Βροντάδου.

« Ἰησοῦ! καθὼς σέ βλέπω σήμερα
ζλωμό, ὑβρισμένο, πονεμένο,
σέ νιώθω δύο φορές Θεό
καί δύο φορές ἀγαπημένο»

Γ. Βερίτης

Τεύχος 27ον ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ

ΧΙΟΣ

«Βλέπουσα ἡ Ἁγία ἑαυτὴν ἐν ἀγνοίᾳ...». Τοιχογραφία Ἱερᾶς Μονῆς Μυρσινιδίου.

«Ἡ σφαγὴ τῆς Χίου». Ἐλαιογραφία τοῦ Ρώσου ζωγράφου Χυδακοφο.

Αριθμ. Πρωτ. 284

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΙ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,
ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΤΧΩΡΗΣΙΣ

* * *

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ προσφιλεῖ καὶ εὐλογημένα,

Διὰ τῆς θεοπνεύστου ρήσεως τῆς ἐλεημοσύνης τοῦ Κυρίου καὶ τῶν κριμάτων αὐτῆς, εἰσάγει καὶ ἐφέτος πάντας τοὺς Ὀρθοδόξους πιστοὺς εἰς τὸ «μυστήριον» τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρκοστῆς ὁ ἱερός Ψαλμωδὸς ἀναφωνῶν: «Ποιῶν ἐλεημοσύνας ὁ Κύριος καὶ κρίμα πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις» (Ψαλμ. 102, 6). Διότι ὁ Κύριος «ἐμπιπλᾷ ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν μας καὶ ἀνακαινίζει ὡς ἀετοῦ τὴν νεότητά μας» (πρβλ. ὁ. π. 5).

Ὡς γνωστόν, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ, ἕκαστος ἄνθρωπος, πλασθεὶς κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ, ἀποτελεῖ ναὸν Κυρίου. Πολύ δὲ περισσότερο ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν καὶ ἐχρίσθημεν διὰ τοῦ Ἁγίου Μύρου καὶ ἐνεκεντρίσθημεν εἰς τὴν καλλιέλαιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἴμεθα ναοὶ τοῦ ἐν ἡμῖν οἰκοῦντος Ἁγίου Πνεύματος, ἀκόμη καὶ ἐὰν διὰ ποικίλων ἀμαρτιῶν, ἐκουσίῳ ἢ ἀκουσίῳ, ἀπομακρυνώμεθα ἀπὸ τοῦ Κυρίου: «εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει» (Β' Τιμ. β', 13).

Διὰ τοῦ ρύπου ὅμως τῆς ἀμαρτίας κωλύεται ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ ἐνεργῇ ἐν ἡμῖν, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ Ἁγία ἡμῶν

Ορθόδοξος Ἐκκλησία ὥρισε τὴν ἀρχομένην περίοδον τῶν νηστειῶν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἵνα κατ' αὐτὴν καθάρωμεν ἑαυτοὺς διὰ τῆς μετανοίας καὶ γενώμεθα ἄξιοι νὰ ὑποδεχθῶμεν τὰ ζωοποιὰ Πάθη καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν λαμπροφόρον Ἐγερσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Δεῦρο τάλαινα ψυχῆ, σὺν τῇ σαρκί σου τῷ πάντων Κτίστη, ἔξομολογοῦ καὶ ἀπόσχου λοιπόν, τῆς πρὶν ἀλογίας, καὶ προσάγαγε Θεῷ, ἐν μετανοίᾳ δάκρυα», καλεῖ πάντας τοὺς πιστοὺς ὁ ποιητὴς τοῦ Μεγάλου Κανόνος Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης (τροπάριον α' ᾠδῆς).

Ἡ Ἐκκλησία, μεριμνῶσα διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ πνευματικὴν τελείωσίν μας, ἀνοίγει εἰς πάντα τὰ μέλη αὐτῆς τὸν παρόντα καιρὸν τῆς μετανοίας, προτρέπουσα συγχρόνως αὐτὰ νὰ πολεμήσουν τὸν φιλόυλον καὶ φιλοκτήμονα βίον, ὁποῖος ὡς «βαρὺς κλοιὸς» κρατεῖ τὴν ψυχὴν χοϊκὴν καὶ συρομένην ἐπὶ γῆς, μὴ δυναμένην νὰ ἀνοίξῃ τὰς πτέρυγας αὐτῆς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Τοιοῦτοτρόπως, διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῶν καθαρτικῶν δακρύων, ἐνδύομεθα καὶ πάλιν τὸ πρωτόκτιστον κάλλος καὶ τὴν θεοῦφαντον στολὴν, τὴν ὁποίαν ἀπωλέσαμεν μετὰ τὴν πτώσιν, περιβληθέντες «τὸν στολισμὸν τῆς αἰσχύνης, καθάπερ φύλλα συκῆς».

Ἀποτελεῖ ταυτοχρόνως, ἡ νηστεία καὶ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ βρωμάτων καὶ ἀπὸ «διαλογισμῶν ματαίων καὶ ἐνθυμήσεων πονηρῶν» ἀφετηρίαν διὰ τὴν ὀρθὴν, μεμετρημένην καὶ σώφρονα διαχείρισιν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, μὲ προοπτικὴν τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, οὕτως ὥστε νὰ ἐκμηδενίζωνται αἱ ἀρνητικαὶ καὶ διὰ τὸ κοινωνικὸν καὶ φυσικὸν περιβάλλον ἐπιπτώσεις ἐκ τῆς ἀλόγου χρήσεώς των καὶ νὰ παραμένῃ μόνον ἡ «νηστεία τῆς ἐλεημοσύνης», ἡ ὁποία νὰ μὴ «γίνηται κρῖμα πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις», ἀλλὰ ἔλεος καὶ χάρις καὶ ἀνακούφισις εἰς αὐτοὺς καὶ διὰ τὴν πορείαν μας πρὸς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ» (Μέγας Βασίλειος).

Τοιουτοτρόπως, διὰ τῆς ἐγκρατοῦς χρήσεως, ἀγιάζεται καὶ ἡ ὕλη καὶ ἡ ζωὴ μας, καθότι ἡ φθαρτὴ ὕλη ἀποτελεῖ οὐχὶ τὸν αὐτοσκοπὸν, ἀλλὰ τὸ μέσον τοῦ ἀγιασμοῦ. Συνεπῶς, καὶ διὰ τοὺς ἔχοντας καὶ κατέχοντας πλουσίους τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς, ἡ νηστεία πρέπει νὰ ἀποτελῇ ἀφορμὴν ἐγκρατείας, μὲ τελικὸν σκοπὸν «περισσεύειν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου», κατὰ τὴν ρῆσιν τοῦ μεγαλορρήμονος Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου (πρβλ. Ρωμ. ιε', 13) καὶ ἀποβλέπειν καὶ εἰς τοὺς σημερινούς πτωχοὺς «Λαζάρους» τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς προσφυγιάς.

Πέραν ὁμῶς τούτων, δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, τὸ ἀληθές πνεῦμα τῆς νηστείας καὶ τῆς ἐγκρατείας, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ ταύτας εὐαρέστους τῷ Κυρίῳ, καθὼς διδάσκει ὁ ἀδελφóθεος Ἀπόστολος Ἰάκωβος, λέγων: «θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὄρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου» (Ἰακ. α', 27). Διότι δὲν θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν χάριν, τὴν ὁποίαν ἀφθόνως παρέχει ἡ νηστεία καὶ ἡ ἐγκράτεια, ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ τῆς ἀσιτίας καὶ τῆς ἀποχῆς ἀπὸ τῶν ὑλικῶν τροφῶν: «Εἰ εἰς κρίσεις καὶ μάχας νηστεύετε καὶ τύπτετε πυγμαῖς ταπεινόν, ἵνατί μοι νηστεύετε;», ἀναρωτᾶται ὁ Προφήτης Ἡσαΐας (58, 4). «Οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην [...], ἀλλὰ [...] διάθρυπτε πεινῶντι τὸν ἄρτον σου καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου· ἐὰν ἴδης γυμνόν, περίβαλε...», λέγει καὶ παραγγέλλει ὁ Κύριός μας διὰ τῆς φωνῆς τοῦ Προφήτου Αὐτοῦ (Ἠσ. 58, 5-7).

Ἰδιαιτέρως σήμερον ἡ οἰκονομικὴ κρίσις, ἡ προσφυγιά καὶ αἱ ποικιλóτροποι δυσχέρεια, αἱ ὁποῖαι παγκοσμίως ἐμφανίζονται, μάλιστα δὲ εἰς ὠρισμένους λαοὺς καὶ χώρας, παρέχουν εἰς ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους τὴν δυνατότητα νὰ καλλιεργήσωμεν τὸ γνήσιον τοῦτο πνεῦμα τῆς νηστείας, συνδυάζοντες τὴν ἀποχὴν τῶν βρωμάτων μὲ ἔργα φιλανθρωπίας καὶ ἀλληλεγγύης πρὸς τοὺς ἔχοντας ἄμεσον

ανάγκην ἀδελφούς μας, τοὺς πάσχοντας, τοὺς ἐνδεεῖς καὶ πένητας, τοὺς ἀστέγους καὶ πρόσφυγας, τοὺς μὴ ἔχοντας «ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ» (Ματθ. η', 20), αὐτοὺς τοὺς ὁποίους αἰσκληραὶ περιστάσεις τοῦ πολέμου καὶ τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν θλίψεων ἀναγκάζουν νὰ ἐγκαταλείπουν τὰς πατρογονικὰς ἐστίας των καὶ νὰ ταξιδεύουν ἐν μέσῳ πολλῶν κινδύνων καὶ θλίψεων καὶ κόπων.

Ὅταν ἡ νηστεία μας συνοδεύηται ἀπὸ τοιαύτην αὐξησιν τῆς φιλανθρωπίας καὶ ἀγάπης μας πρὸς τὸν ἐλάχιστον ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, ἀνεξαρτήτως φυλῆς, θρησκείας, γλώσσης καὶ καταγωγῆς, τότε αὕτη θὰ ἀναβαίνη ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ ὡς θυμίαμα εὐσομον καὶ ἄγγελοι θὰ συμπαρίστανται εἰς ἡμᾶς νηστεύοντας, ὅπως διηκόνουν τὸν Κύριον εἰς τὴν ἔρημον.

Ἀπὸ καρδίας εὐχόμεθα ἀδελφικῶς καὶ πατρικῶς εἰς ἅπαντας τὸ ἀρχόμενον στάδιον τῶν Ἁγίων Νηστειῶν νὰ εἶναι καρποφόρον καὶ ἁγιαστικόν, πλήρες χάριτος καὶ ἁγιασμοῦ, καὶ ὅπως ἀξιῶσῃ ἡμᾶς ὁ Θεὸς νὰ προσέλθωμεν ἀπροσκόπτως εἰς τὸν αἰώνιον ζωοποιὸν Κρατῆρα, τὴν ζωηφόρον Πλευρὰν τοῦ Κυρίου, «ἐξ ἧς ὁ διπλοῦς ἡμῖν ἐξέβλυσε, κρουνὸς τῆς ἀφέσεως καὶ γνώσεως» (Μέγας Κανὼν, τροπᾶριον τῆς δ' ᾠδῆς).

Αὐτοῦ ἡ Θεία Χάρις καὶ τὸ ἀπειρον Ἔλεος εἶψαν μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, ὥστε ἐν τοιοῦτῳ εὐαγγελικῷ φρονήματι χαρισθῆ ἡμῖν ἡ ἑορτὴ τῶν ἑορτῶν καὶ ἡ πανηγυρις τῶν πανηγύρεων, ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὡι ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ εὐχαριστία νῦν καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ ,βις´
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

* * *

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

Πρωτ. 533

Αριθμ.

Έν Χίω τῇ 7ῃ Μαρτίου 2016

Διεκπ. 294

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 23

Πρός
τόν Ἱερόν Κλήρον
καί τόν εὐσεβῆ λαόν
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

Αγαπητά μου παιδιά,

Ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι ζοῦμε μέσα στόν κόσμο τῆς διπλῆς πραγματικότητος, τῆς φυσικῆς καί τῆς πνευματικῆς. Τί εἶναι ἡ φυσική πραγματικότης; Εἶναι ἡ ὕλη. Τί εἶναι ἡ πνευματική πραγματικότης; Εἶναι ἡ ψυχή. Εἴτε τήν ὕλη, εἴτε τήν ψυχή καθιστᾶ ὡς πραγματικότητα μόνο ὁ παντοδύναμος Δημιουργός ὄλων τῶν πραγματικοτήτων, ὁ Θεός Λόγος. Τοῦτο εἶναι ἡ εὐαγγελική ἀπάντηση, ἡ μόνη ἀπάντηση στήν ἀνθρώπινη σκέψη, πού γί ἀυτήν σημαίνει ἀληθινό εὐαγγελισμό.

«Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο». Αὐτές οἱ τρεῖς λέξεις περιλαμβάνουν ὁλόκληρο τό Εὐαγγέλιο τοῦ θεϊκοῦ καί τοῦ ἀνθρωπίνου ρεαλισμοῦ. Ἔως τήν ἐνσάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου οἱ ἄνθρωποι ἦταν φαντάσματα. Ἀπό τήν Ἐνσάρκωση διά μέσου καθενός ἀνθρωπίνου ἀρχίζει νά ρέει ἡ θεϊκή πραγματικότης. Κάθε ἄνθρωπος εἶναι τόσο ἀληθινά πραγματικός, ὅσο ἐνώνει τόν ἑαυτό του μέ τόν ἐνσαρκωμένο Θεό Λόγο. Τοῦτο σημαίνει νά γίνει μέλος τοῦ σώματος τοῦ Θεοανθρώπου Χριστοῦ, πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Ἡ Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία ὡς σῶμα τοῦ Θεοῦ Λόγου

είναι ουσιαστικά ή μόνη άξεπέραστη αξία μέσα σ' αυτόν τόν πεπερασμένο κόσμο.

Ἡ ἀπέραντη σπουδαιότης τοῦ ἐνσαρκωμένου Θεοῦ Λόγου εἶναι ἡ πρώτη καί κυριότερη πραγματικότης καί τό θεμέλιο κάθε μόνιμης πραγματικότητος γιά τόν ἐπίγειο κόσμο μας: «Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, καί ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καί ἐθεασάμεθα τήν δόξαν Αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρά Πατρός».

Ἐφόσον ὁ Θεός Λόγος ἔγινε ἄνθρωπος, ἔκανε πραγματοποιήσιμα τά θεία ιδεώδη γιά ἄνθρώπους μέ θείες ἀξίες. Ἐφόσον πιστεύομεν ὅτι «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο», τό ιδεώδες ἦτο παρόν σωματικῶς καί κατορθωτό γιά ὅλη τήν ἀνθρωπότητα. Γι' αὐτό ἦλθε ὁ Χριστός: γιά νά μάθει ἡ ἀνθρωπότης, ὅτι καί ἡ ἐπίγεια φύση, τό πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, μπορεῖ νά φανερωθεῖ σέ τέτοια οὐράνια λάμψη καί ὄχι μόνο τό πνευματικό ὡς ιδεώδες, καί ὅτι αὐτό εἶναι ἐπίσης δυνατό καθῶς καί φυσικό. Οἱ μαθητές τοῦ Χριστοῦ, πού λάτρευαν αὐτό τό καταφωτισμένο Σῶμα, τεκμηριώσαν μέ τά μέγιστα βασανιστήρια, τί εὐτυχία εἶναι νά φοροῦμε ἐντός μας αὐτήν τήν Ἐνσάρκωση, νά μιμούμεθα τήν τελειότητα αὐτῆς τῆς Εἰκόνας καί νά πιστεύουμε στή δική Του Ἐνσάρκωση. Καί οἱ λοιποὶ πού ἔβλεπαν πόση εὐτυχία δίνει αὐτή ἡ Ἐνσάρκωση, μόλις ὁ ἄνθρωπος ἀρχίζει πραγματικά νά λαμβάνει μέρος στό κάλλος τῆς, θαύμαζαν, ἀποροῦσαν καί ἐπιθύμησαν ἐπιτέλους καί οἱ ἴδιοι νά ἀπολαμβάνουν αὐτή τήν φιλόκαλλη μακαριότητα, ἔγιναν χριστιανοί καί χαίρονταν ἐκ τῶν προτέρων γιά τά μαρτύρια.

Αὐτό δείχνει καί τεκμηριώνει ὅτι μέσα σ' αὐτόν τόν κόσμο ὑπάρχουν μόνο δύο ἀληθινές πραγματικότητες: Ὁ Θεός καί ὁ ἄνθρωπος. Ὁ Θεός εἶναι ἡ μεγαλύτερη καί ἡ ἐγγύτερη πραγματικότης. Ἡ δεύτερη πραγματικότης εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ἡ ἀθάνατη ψυχή του, ἡ προσωπικότης του, ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ὑπάρχει, ἐπειδὴ ὑπάρχει ὁ Θεός. Ἄν δέν ὑπῆρχε ὁ Θεός, δέν θά ὑπῆρχε οὔτε ὁ ἄνθρωπος. Ἡ Ὁρθοδοξία, ὁ ὀρθόδοξος ρεαλισμός, δέν εἶναι τίποτα ἄλλο, παρά ὁ θεανθρώπινος ρεαλισμός, χαριτωμένη καί ὀργανική συνένωση τοῦ Θεοῦ καί τοῦ

άνθρωπίνου, τοῦ οὐρανίου καί τοῦ ἐπιγείου. Κάθε αἴσθησις, κάθε σκέψις πρέπει νά λογο-ποιηθεῖ (κατά τόν Θεό-Λόγο), νά θεανθρωποποιηθεῖ καί ἔτσι νά ἀπαθανατιστεῖ. Καί τοῦτο συμβαίνει μέ τόν ἄνθρωπο ὅταν ἐν-ἐκκλησιαστικοποιηθεῖ, γίνει ἕνα ζωντανό κύτταρο μέσα στόν Θεανθρώπινο ὄργανισμό τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία. Ζωντανά παραδείγματα εἶναι οἱ σαρκωμένοι τηρητές τοῦ ὀρθοδόξου θεανθρωπίνου ρεαλισμοῦ, οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας. Μπροστά στά μάτια τους ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, τό ἀπόλυτο κάλλος. Τό κάλλος εἶναι ιδεῶδες. Ὡστόσο τά ιδεῶδη σέ μᾶς καί στήν ὑπόλοιπη Εὐρώπη, ἀπό πολύ καιρό κλονίστηκαν. Μέσα στόν κόσμο ὑπάρχει μονάχα ἕνα ιδεῶδες, ἕνα μοναδικό φαινόμενο τοῦ ἀπολύτου Κάλλους, τό Πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ: *«Τήν Ἀχραντον Εἰκόνα Σου προσκυνοῦμεν, Ἀγαθέ»*. Αὐτό τό ἀπέραντα ἐξαισιό φαινόμενο, τό ἀπέραντο θαῦμα! Ὁλόκληρο τό κατά Ἰωάννην Εὐαγγέλιο εἶναι γεμάτο μ' αὐτή τή σκέψις: Ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης θεωρεῖ τό θαῦμα τῆς Ἐνσαρκώσεως, ὡς ὄρατό φαινόμενο τοῦ κάλλους. *«Τό κάλλος θά σώσει τόν κόσμο»* ἔγραψε ὁ Ντοστογιέφκι. Αναμφισβήτητα, τό ἀπόλυτο Κάλλος εἶναι ὁ Χριστός, ὁ ἐνσαρκωμένος Θεός Λόγος. Τό μαγευτικό Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ στήν Ὀρθοδοξία εἶναι τό πᾶν. Ἐμβαθύνετε στήν Ὀρθοδοξία! Αὐτό δέν εἶναι μόνο ἐκκλησιασμός καί τελετουργίες, εἶναι ἡ ζωηρή αἴσθησις. Οὐσιαστικά, μέσα της εἶναι μονάχα τό Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Κάθε τι ὀρθόδοξο ἀκτινοβολεῖ μέ τό μυστηριώδες καί ἀπαλό φῶς τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ αἰρετικοί, οἱ πεπλανημένοι, οἱ βλάσφημοι θέλησαν νά ἀλλοιώσουν τό Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Μέ κάθε καθαρότητα διατηρήθηκε τό Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ στήν Ὀρθοδοξία. Τό σχῆμα τῆς πίστεως, δηλαδή ἡ Ὀρθοδοξία, περιέχει μέσα της τό Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ὁ πιό σύντομος καί ὁ πιό περιεκτικός προσδιορισμός τῆς Ὀρθοδοξίας. Ὅλα τά Εὐαγγέλια, ὅλες οἱ ὀρθόδοξες παραδόσεις, συνοψίζονται στό Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Αὐτό χρειάζεται ἡ γῆ καί ὁ οὐρανός, ὁ ἄνθρωπος καί ἡ ἀνθρωπότης. Ζώντας μέσῳ τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ, τηρώντας

ὄλα τὰ αἰῶνια καί μεγαλοπρεπῆ χαρίσματά Του, ἡ Ορθοδοξία ἀποθησαυρίζει ἐντός της, τὴν ἐπίλυση ὄλων τῶν προσωπικῶν καί κοινωνικῶν προβλημάτων. Ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη, μέσῳ τοῦ ρωμαιοκαθολικισμοῦ καί τοῦ προτεσταντισμοῦ, σακάτεψε καί ἔχασε τὸ Πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ. Ἐξαιτίας αὐτοῦ, τὰ πάντα θολώθηκαν καί ἀναχώρησαν σὲ χάος. Τὸ χαμένο στὴ Δύση Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ἔχει διατηρηθεῖ σὲ ὄλο τὸ φῶς τῆς ἀγνότητός του μέσα στὴν Ορθοδοξία. Τίποτα ἄλλο δὲν εἶναι ἀναγκαῖο, ἐπειδὴ ἡ Ορθοδοξία εἶναι τὸ πᾶν, «πᾶσα ἡ Ἀλήθεια».

Καί τί ἀποτελεῖ τὸν μυελό, τὴν οὐσία τῆς Ορθοδοξίας; Ἡ διακονία σ' ὄλη τὴν ἀνθρωπότητα, ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Χριστοῦ ἐνώπιον τοῦ κόσμου. Τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι ἄγνωστος στὸν κόσμο, ἀλλὰ διατηρημένος μέσα στὴν Ορθόδοξη Ἐκκλησία μας. Ἀποστολὴ τῆς Ορθοδοξίας εἶναι ἡ ἀνάσταση ἐκ νεκρῶν ὁλόκληρης τῆς Εὐρώπης καί ὁλόκληρου τοῦ κόσμου. Αὐτὸ δὲν εἶναι σὲ καμιὰ περίπτωση κάποιος τελετουργικὸς ἐκκλησιασμός, οὔτε κάποιος θρησκευτικὸς φανατισμός, εἶναι ἡ ἀνθρώπινη πρόοδος πρὸς τὸν Χριστό καί ἡ παν-ανθρωποποίηση τῆς ἀνθρωπότητος ἐν Χριστῷ, εἶναι μιά θυσία ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, γιὰ τὴν ἀλήθεια, γιὰ τὸ συμφέρον, γιὰ τὴν ἀγάπη, γιὰ τὴν διακονία ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος, στὴν ὑπεράσπιση ὄλων τῶν ἀδυνάτων καί τῶν ὑποδουλωμένων μέσα στὸν κόσμο. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀπόλυτον Κάλλος, τὸ Πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ μέσα στίς εὐρωπαϊκὲς ἀντιφάσεις καί τὴν εὐρωπαϊκὴ μελαγχολία, αὐτὸ εἶναι τὸ ἀποστολικὸ ἔργο τῆς μεγάλης, καθολικῆς ἀρμονίας, τῆς ἀδελφικῆς πλήρους ὁμονοίας ὄλων τῶν φυλῶν, κατὰ τὸν εὐαγγελικὸ νόμο τοῦ Χριστοῦ, αὐτὴ εἶναι ἡ Ορθοδοξία, στὴν οἰκουμενικὴ τῆς διάστασι, τὸ Πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ, ὁ πανυπερμέγιστος θησαυρὸς σ' ὄλους τοὺς κόσμους, ὄρατούς καί ἀόρατους.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ 2016

Μὲ πατρικὲς εὐχὲς

+Ο ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ ΜΑΡΚΟΣ

Δ' Στάση Χαιρετισμών

**«Χαῖρε, ἡ στήλη τῆς παρθενίας,
χαῖρε, ἡ πύλη τῆς σωτηρίας»**

Τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καί Οἴνουσσῶν κ. Μάρκου

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ μέ τρόπο σοφό ἔθεσε μέσα στήν καταλυκτική περίοδο τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τήν Ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Παναγίας μας. Ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή ἀποτελεῖ μιά ιδιαίτερη λειτουργική περίοδο τοῦ ἑορτολογικοῦ ἐτήσιου κύκλου, πού ἀποβλέπει μέσα ἀπό τήν κατάνυξη τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καί τήν προσωπική ἀσκήση μέ τή νηστεία, τήν ἐγκράτεια καί τή μετάνοια, στή βίωση τῶν ἀναβαθμῶν τῆς πνευματικῆς χαρμολύπης, ὥστε νά φθάσουμε στό ὑψηλότερο σκαλί, νά ἑορτάσουμε τή φωτεινῆ καί λαμπροφόρο Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ μας.

Τά ἀλλεπάλληλα «χαῖρε» τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου πού ἀπευθύνουν οἱ πιστοί ἀποβλέπουν στό νά ἐξυμνήσουν ἐλπιδοφόρο μήνυμα ζωῆς πρὸς τήν ἀνθρωπότητα πού συντελέστηκε μέ τό πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε «ὁ κόσμος οὗτος» νά ὀδηγηθεῖ στήν ἐν Χριστῷ σωτηρία. Τά γεγονότα πού ἀφηγοῦνται τά προοίμια τῶν Οἰκῶν εἶναι γεγονότα πού ἔχουν σημασία γιά τόν ἄνθρωπο κάθε ἐποχῆς καί τόπου, γιατί τοῦ προσφέρουν τή λύση τοῦ δράματος τῆς ἁμαρτίας καί ἀνοίγουν τόν δρόμο γιά μιά νέα ζωή. Πρόκειται γιά τήν κατά Χριστόν ζωή πού λειτουργεῖται καί καρποφορεῖ ἐντός τοῦ χώρου τῆς Ἐκκλησίας, τροφοδοτούμενη ἀπό τά ἁγιαστικά τῆς μυστήρια. Μέσα στήν Ἐκκλησία προσπαθοῦμε νά ἀποβάλλουμε τόν παλαιό ἐαυτό μας, καί ταυτόχρονα νά μορφωθεῖ Χριστός ἐν ἡμῖν (Ἐφεσ. 4,22- Γαλ. 4,20).

Είναι γεγονός ότι ο σύγχρονος άνθρωπος εύρισκεται μπροστά στο δίλημμα, πού σχετίζεται πρωταρχικώς με την αποκάλυψη του Θεού, τό αποφασιστικό γεγονός τής θείας έν Χριστώ αποκάλυψεως και τό απολυτρωτικό έργο του, πού ξεκίνησε με την υπάκουη στάση τής «κεχαριτωμένης» Κόρης τής Ναζαρέτ. Στάση, πού δέν μάς οδηγεί σέ μιά άμαρτωλοκεντρική θεώρηση τής ζωής, ούτε σέ μιά άδιέξοδη και άνέλπιδη άπογοήτευση, αλλά άντιθέτως στή συνειδητή επίγνωση τής σμικρότητας του ανθρώπου, τήν έκούσια ταπείνωσή μας ένώπιον του Θεού και τήν αυτοπαράδοση τής ύπαρξής μας στή σώζουσα θεία χάρη, άπομακρύνοντας τή διολίσθηση σέ τραγικά ψυχολογικά άδιέξοδα και θεραπεύοντας τήν πνευματική άλλοτριώση του ανθρώπου, καθώς τό τρίπτυχο μετάνοια-ταπείνωση-πίστη συνιστά τόν αυθεντικό δρόμο τής όρθόδοξης πνευματικότητας γιά τή λύτρωση και τή θέωση του ανθρώπου.

* * *

«Χαίρε, ή πύλη τής σωτηρίας». Τό πανάγιο πρόσωπο τής Θεοτόκου καθιστά έφικτή πλέον τή σωτηρία τών ανθρώπων έντός τής Εκκλησίας του Χριστού, ή όποία συγκροτείται ως κοινωνία προσώπων, σύναξη πιστών, θεανθρώπινη κοινωνία. Είναι ό νέος λαός του Θεού, λαός άγιος, γένος έκλεκτόν..., έθνος άγιον, λαός εις περιποίησιν (Α΄ Πέτρ. 2,9). Στήν Παλαιά Διαθήκη, ό έκλεκτός λαός του Θεού διακρινόταν γιά τήν όργανική του ένότητα, τήν όντότητα ως ιερά κοινότητα. Αυτό συνεχίζεται στον αρχέγονο χριστιανισμό, πού παρουσιάζεται ως πραγματικότητα έταιρική, ως κοινότητα αδελφών επί τῷ αὐτῷ, συνδεδεμένων με τήν άγάπη. Όπως έχει λεχθει, ουδείς δύναται νά είναι χριστιανός έξ έαυτου, ως άτομο χωριστό, αλλά μόνον όμου μετά τών "αδελφών", με άλληλεγγύη και

σύνδεσμο μετ' αὐτῶν. Συνεπῶς, χριστιανική ὕπαρξη προϋποθέτει καί συνεπάγεται ἐνσωμάτωση, συμμετοχή στήν κοινότητα.

«Χαίρε, Ἁγία Ἁγίων μείζων». Ἡ ἐννοια τῆς Ἐκκλησίας, σχετιζόμενη μέ τήν ἀγιωτάτη μορφή τῆς Θεοτόκου, παραπέμπει οὐσιαστικῶς στήν ἐννοια τῆς ἀγιότητας, καθῶς ἀπόλυτα ἅγιος εἶναι ὁ Θεός, ἡ ἀόρατη καί μυστική της κεφαλή. Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἅγια καί ἄμωμος, μή ἔχουσαν σπίλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων (Ἐφεσ. 5,27). Στήν ἱστορική της ὁμως καί ἀνθρώπινη διάσταση, ἡ Ἐκκλησία ὡς κοινότητα ἀνθρώπων συνεπάγεται ὅτι αὐτή περιλαμβάνει χαρακτήρες κάθε ποιότητας, ἀποβλέπουσα νά ὀδηγήσει ἅπαντες στήν ἐν Χριστῷ σωτηρία. Μέσα στήν Ἐκκλησία ἀναφύονται καί ζιζάνια (Ματθ. 13,25), πού πρέπει νά ξεριζωθοῦν γιά νά μήν ἐξαπλωθοῦν. Ζιζάνια εἶναι τά ποικίλα ἀνθρώπινα πάθη, πού καθένας μας ὀφείλει μέ τή μετάνοια καί τήν ταπείνωση νά τά ξεριζώσει ἀπ' τήν ψυχή του, ὥστε νά κατορθώσει τό ἄθλημα τῆς ἀγιότητας καί νά ζήσει τή χαρά τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς.

«Χαίρε, σκηνή τοῦ Θεοῦ καί Λόγου». Διά τῆς Θεοτόκου ἔχουμε μπροστά μας τό πρόσωπο τοῦ θείου Τόκου της, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος συνιστᾷ τό πρῶτο καί ἀπαράμιλλο πρότυπο κάθε πιστοῦ στό ὁποῖο ὀφείλουμε νά ἀποβλέπουμε. Ἐχουμε συνεχῶς προσηλωμένα τά μάτια μας εἰς τόν τῆς πίστεως ἀρχηγόν καί τελειωτήν Ἰησοῦν (Ἐβρ. 12,2). Ὅμως, ἡ ἀγάπη μας πρὸς τόν ἅγιο Θεό ἐκδηλώνεται μέ τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν του. Ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς ἀναφέρει ὅτι ὁ ἔχων τάς ἐντολάς μου καί τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· καί ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τόν λόγον μου τηρήσει (Ἰωάν. 15,21. 23). Μέ ἄλλα λόγια, ἐάν τάς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου (στ. 10). Σ' αὐτές τίς φράσεις, διατυπώνεται ἡ σχέση ἀγάπης μεταξύ τῶν μαθητῶν καί τοῦ Θεοῦ. Ἡ σχέση αὐτή εἶναι ἀμφίδρομη. Δηλαδή ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ

παρέχεται σέ εκείνους πού πράττουν τό θέλημά του. Ἀς κάνουμε λοιπόν τήν αὐτοκριτική μας, καθώς ὁ βαθμός τῆς θεϊκῆς ἀγάπης αὐξάνεται ἢ μειώνεται στά μάτια τῶν ἀνθρώπων, καθώς αὐξομειώνεται ἀναλόγως κι ἡ ἐφαρμογή τοῦ θείου θελήματος ἀπό τόν κάθε ἄνθρωπο.

* * *

Ὁλόκληρη ἡ ὑπόθεση τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό καί τό μυστήριο τῆς σωτηρίας τοῦ πρώτου εἶναι πολύ σοβαρή, τόσο ὥστε νά ἐπιδέχεται ἀποκλειστικῶς καί μόνον τήν αὐθεντική καί ἀληθινή μας πρόθεση. Ἡ κοινωνία Θεοῦ καί ἀνθρώπου, εἶναι κοινωνία θεοποιός, δηλαδή κοινωνία κατ' ἐξοχήν σωτηριολογική μέ ἱστορική καί ἐσχατολογική σημασία, βασιζόμενη στήν πίστη καί τή λατρεία ἐν πνεύματι καί ἀληθείᾳ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ (Ἰωάν. 4,24). Τό ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ (Ἐφεσ. 4,15) ἀφορᾷ σέ κάθε πτυχή τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς καί συνιστᾷ τό ἀμετάθετο θεμέλιο τῆς νέας ἐν Χριστῷ ζωῆς καί τῆς μαρτυρίας τῶν πιστῶν μέσα στόν κόσμο.

Στή μετανεωτερική μας ἐποχή, λοιπόν, πού γίνεται μεγάλη συζήτηση γιά τήν ἐπιστημονική, τή φιλοσοφική, τήν ἱστορική ἢ τή θρησκευτική ἀλήθεια, καί πού σέ ὅλες τίς περιπτώσεις ἀναζητεῖται ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων, δηλαδή ἡ ἀντικειμενικότητα καί ἡ ἀπόλυτη συμφωνία μέ τήν πραγματικότητα, κι ὄχι ἀπλῶς ἡ ἀληθοφάνεια, δηλαδή ἡ πιθανή ἢ ἐπιφανειακή ὁμοιότητα μέ τήν ἀλήθεια, ὁ ποιητής τοῦ ἀπαράμιλλου Ἀκαθίστου Ὑμνου, μᾶς καθιστᾷ ἀπόλυτα εὐκρινές τό γεγονός ὅτι ἡ σώζουσα ἀλήθεια σχετίζεται μέ τήν ὑπέραγνη παρουσία τῆς Παρθένου καί τοῦ θείου Τόκου της, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, διά τοῦ ὁποίου δύναται ὁ πιστός ἐν ταπεινώσει νά λατρεύσει ἀληθῶς καί εἰλικρινῶς τό μυστήριο τοῦ Θεοῦ καί τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας.

* * *

«Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα...»

*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν κ. Μάρκου

«Λαὸς δυσσεβῆς καὶ παράνομος» ἐνήργησε κατὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄνθρωποι ἀγνώμονες τῶν ἀμετρήτων εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ, προσέφερον στὸν ἐνανθρωπήσαντα Υἱὸ καὶ Λόγο τοῦ Θεοῦ «ἀντὶ τοῦ μάννα χολῆν, ἀντὶ τοῦ ὕδατος ὄξος». Μυστικὰ ἐσκέφθησαν τὴν σύλληψή Του, στὴ ζοφώδη νύκτα, ὅμοια μὲ ἐκείνη τῆς καρδιάς τους, τὴν ἐπραγματοποίησαν καί, μὲ συνοπτικές διαδικασίες, ἐξέδωκαν τὴν καταδίκη Του, ὥστε νὰ ἀναγκάσουν καὶ τοὺς μεταγενεστέρους των νὰ ὀμιλοῦν γιὰ τὴ «μεγαλύτερη δικαστικὴ πλάνη τῶν αἰώνων».

Σ' αὐτὴ τὴν θεομάχο συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, «Θεὸς ὢν ἐλέους, οἰκτιρμῶν καὶ φιλανθρωπίας», ἐστάθη μὲ τὴν ἀρμόζουσα Θεϊκὴ μεγαλοπρέπεια καὶ ἀρχοντιά. Ὁδηγήθηκε στὴν δίκη Του, ὁ ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης, ὁδηγήθηκε στὸ Συνέδριο τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Ἱερατείου, ὁ Ἀρχιερεὺς ὁ Μέγας, «ὁ διεληλυθὼς τοὺς οὐρανοὺς». Ὁ ἱερός ὑμνογράφος, μὲ δύο ἀπὸ τίς πιὸ δυνατές ἀντιθέσεις πού ἐγνώρισε ἡ παγκόσμια λογοτεχνία, δηλώνει τὸ βάθος τῆς θεϊκῆς συγκατάβασης, ἀλλὰ καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀνθρώπινης ἀνομίας: «Ὅτε παρέστης τῷ Καϊάφα ὁ Θεὸς καὶ παρεδόθη τῷ Πιλάτῳ ὁ Κριτής». Ἐστάθη ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα ὁ ἀληθινὸς Θεός, πρὸς τὸν Ὅποιον οἱ ἀρχιερεῖς προσφέρουν τίς θυσίες καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα. Παρεδόθη στὸ δικαστὴ Πόντιο Πιλάτο ὁ δίκαιος Κριτής, ὁ μόνος χορηγὸς τῆς δικαιοσύνης, στὸ ὄνομα τῆς ὁποίας ἐνεργοῦν οἱ δικαστές. Ὅμως, τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ μας αὐτές τίς στιγμές διέκρινε ἡ κένωση καὶ ἡ ταπείνωσή Του.

Ὁ Χριστὸς εὐρίσκεται ἐνώπιον τῶν δικαστῶν Του καί, μὲ ὑπομονή, ἀκούει τίς χαλκευμένες κατηγορίες, τίς συκοφαντικὰς ψευδομαρτυρίες. Μὲ τὸν πλέον ἀναιδῆ τρόπον οἱ «διδάσκαλοι» τοῦ Νόμου κατεπάτησαν τὴν ἐντολή πού ὁ Θεὸς ἔδωκε στὸν προπάτορά τους, τὸν Μωϋσῆ: «Οὐ ψευδομαρτυρήσεις», καὶ τὴν κατεπάτησαν εἰς βάρος Ἐκείνου, ὁ Ὅποιος εἶναι «ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ». Σ' αὐτὴν τὴν ὑποκριτικὴ συμπεριφορὰ, «ὁ Ἰησοῦς ἐσιώπα». Ἐκεῖνος, πού εἶχε τὴ δυνατότητα μὲ ἓνα λόγο Του νὰ ἀναιρέσει τὰ πάντα, *ἐσιώπα*. Εὐλάλη ἡ μεγαλοπρεπὴς σιωπὴ τοῦ Χριστοῦ. Διδάσκει ὅλους ἐμᾶς σήμερον, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀνεχόμεθα νὰ μᾶς προσβάλλουν στὸ παραμικρό, νὰ σιωποῦμε. Νὰ ὀμιλοῦμε στὸ Θεὸ μὲ τοὺς ἀνεκλαλήτους στεναγμούς τῆς καρδιάς μας, ὅπως ὁ Τελώνης, ἀλλὰ νὰ σιωποῦμε, ὅταν μᾶς θίγουν, μᾶς κατηγοροῦν, μᾶς ὑβρίζουν, μᾶς ἀδικοῦν οἱ ἄνθρωποι. Παράδειγμά μας ὁ Χριστὸς μας στὴν ἄκρα ταπείνωσή Του, ὁ Ὅποιος «λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδῶρει, πάσχων οὐκ ἠπέλει».

Σέ κάποια, ὅμως, στιγμή τῆς δίκης, ὁ ἀρχιερεὺς ἐρωτᾷ τὸν Χριστό· «σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ»; Εἶσαι ἐσὺ ὁ Χριστὸς, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, «ὃν παῖδες εὐλογοῦσι»;...

Τὴν σιωπὴ τοῦ Χριστοῦ, συντροφεύει τώρα ἡ σιωπὴ ὄλου τοῦ Μεγάλου Συνεδρίου. Οἱ ἀνάσες ἔχουν κοπεῖ, οἱ καρδιές ἔχουν πάψει νὰ κτυποῦν. Ὅλοι ἀναμένουν ποιὰ θὰ εἶναι ἡ ἀπάντησι. Θὰ ὁμολογήσει τὸν Θεὸ Πατέρα Του ἢ καὶ πάλι θὰ σιωπήσει;

Καὶ ἡ μεγαλόπρηπη καὶ εὐλαλη σιωπὴ Του, **τώρα, λύνεται!**

Κινοῦνται τὰ θεϊκὰ χεῖλη, τὰ ὁποῖα «εἶπον καὶ ἐγεννήθησαν, ἐνετείλαντο καὶ ἐκτίσθησαν». Κινοῦνται τὰ θεϊκὰ χεῖλη, τὰ ὁποῖα ὑπεσχέθηκαν στοὺς προπάτορες «τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας», «ἐξ ἧς ῥέει μέλι καὶ γάλα».

Κινοῦνται τὰ θεϊκὰ χεῖλη, τὰ ὁποῖα «πάλαι τῷ Μωσεῖ συνελάλησαν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ διὰ συμβόλων».

Κινοῦνται τὰ θεϊκὰ χεῖλη, τὰ ὁποῖα «πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ἐλάλησαν τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις».

Κινοῦνται τὰ θεϊκὰ χεῖλη, τὰ ὁποῖα ἐξεφώνησαν τὸν Νόμο, ὥστε «ἐξεπλήσσοντο πάντες ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν Αὐτοῦ».

Κινοῦνται τὰ θεϊκὰ χεῖλη, τὰ ὁποῖα ἐξεφώνησαν τὴν ἀσυγκρίτως τελειότερη διδασκαλία τοῦ κόσμου «ἐπὶ τοῦ ὄρους», ὥστε «ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ Αὐτοῦ».

Κινοῦνται τὰ θεϊκὰ χεῖλη, τὰ ὁποῖα ὠμίλησαν, μὲ ἀλήθεια καὶ καθαρότητα, ὥστε δικαιοματικά νὰ διατυπώσουν τὸ ἐρώτημα: «Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγξει με περὶ ἁμαρτίας».

Κινοῦνται μεγαλοπρεπῶς, ἱεροπρεπῶς, θεοπρεπῶς τὰ θεϊκὰ χεῖλη, γιὰ νὰ ἀπαντήσουν στὸ ἐρώτημα. Μυστήριον Ἱερόν ἢ ἀπάντησι, φωνὴ οὐρανοῦ, σάλπισμα ἀγγελικόν, δόγμα Ἐκκλησιαστικόν: «**Ἐγὼ εἰμί**» (Μάρκ. ιδ' 62).

Ἐκεῖνος πού θὰ ἀνεβεῖ στὸ Σταυρὸ εἶναι ὁ Θεός. Τὸ ὁμολογεῖ ὁ Γαβριὴλ στὸν Εὐαγγελισμό, οἱ Ἄγγελοι στὴ Γέννησι, ὁ Φίλιππος στὸ Ναθαναήλ. Τὸ κηρύσσουν οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Πατέρες, οἱ Μάρτυρες. Τὸ διαλαλεῖ ἡ Ἐκκλησία. **Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός!**

Ἀγαπητοὶ μου!

Καὶ ἀπὸ ἐμᾶς ζητεῖται πολλές φορές νὰ ὁμολογήσουμε ἢ νὰ ἀρνηθοῦμε τὸ Χριστὸ μας, τὴν πίστη μας. Μᾶς ζητεῖται νὰ διατρανώσουμε ὅτι εἴμεθα Χριστιανοί. Πολλές φορές, μὲ ἀντίτιμον τὴν ἡσυχία μας, τὸ ἐπάγγελμά μας, τὴν καριέρα μας, ἀκόμη καὶ τὴν ἴδια τὴ ζωὴ μας. Ἄς μὴ δειλιάσουμε! Ἄς ἀκούσουμε τὴ φωνὴ τοῦ Χριστοῦ μας: «**Θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον**».

Ἄς σταθοῦμε ἐνώπιον τοῦ σιωπηλοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ ἄς καταθέσουμε τὴν ὁμολογία μας. «**Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ**». **ΑΜΗΝ.**

Τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν»

*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου

«Ψυχαῖς καθαραῖς καὶ ἀρρυπῶτοις χεῖλεσιν» ὀφείλουμε νά προσέλθουμε σήμερα στοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς καὶ στὰ Μοναστήρια μας, στὶς πολυάνθρωπες πόλεις καὶ τὰ ἐρημωμένα χωριά τῆς εὐλογημένης Πατρίδος μας, στὰ βουνά «τά ὑψηλά ταῖς ἐλάφοις» καὶ στὶς νησιώτικες ἀκρογιαλιές, γιὰ νά προσκυνήσουμε τὰ Πάθη τὰ Σεπτὰ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰ ὁποῖα «ὡς φῶτα σωστικά ἀνατέλλει τῷ κόσμῳ».

Σ' αὐτό μας τὸ προσκύνημα ἀντικρούζουμε τὸν Ἐσταυρωμένο Λυτρωτὴ μας νά ὑπομένει «δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐμπτυσμούς καὶ μάστιγας καὶ κολαφισμούς καὶ ραπίσματα καὶ Σταυρόν καὶ θάνατον». Κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ βασανιστήρια, κάθε μιά ἀπὸ τίς ταπεινώσεις πού ὑπέστη ὁ Κύριός μας, ὁ Ὅποιος «ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδέ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι Αὐτοῦ», ἐθεράπευσαν ἀντίστοιχα δικὰ μας ἀσθενήματα, δικὰ μας ἀμαρτήματα, δικὰ μας παραπτώματα, γιὰ τὰ ὁποῖα ἐμεῖς εἴμεθα ὑπεύθυνοι.

Μέ ὀρθόδοξη εὐλάβεια, τὴν ὁποία συνιστοῦν ἡ μυστηριακὴ ζωὴ, ἡ πίστη, ὁ φόβος Θεοῦ, ἡ ἀγάπη, ἡ ταπείνωση, ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ νηστεία, ὅπλα ἰσχυρά στὸν ἀόρατο πόλεμο κατὰ τοῦ πονηροῦ, καὶ μέ ὀδηγοὺς τοὺς θεοφόρους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἄς δοῦμε κάποια ἀπ' τὰ σωτηριώδη Πάθη τοῦ Χριστοῦ μας:

Ὁ Χριστὸς μας ἐδέχθη στό κεφάλι Του τὸ ἀκάνθινο στεφάνι, γιὰ νά θεραπεύσει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοὺς ἀνόμους καὶ πονηροὺς λογισμούς. Ἐπίσης, μέ τὴν παρακοὴ καὶ τὴν πτώση τῶν Πρωτοπλάστων, ἡ γῆ ἄρχισε νά φυτρώνει «ἀκάνθας καὶ τριβόλους», ἐνῶ μέ τὸ ἀκάνθινο στεφάνι Του ὁ Κύριός μας ἦλθε νά καταργήσῃ αὐτὸ τὸ γεγονός τῆς φύσεως, ἡ ὁποῖα ἐδημιουργήθη γιὰ νά διηγεῖται «δόξαν Θεοῦ».

Δέχθηκε ὁ Χριστὸς μας, στὴν δίψα Του, νά ποτισθεῖ μέ ξύδι καὶ χολή, ὅταν Τοῦ «προσήνεγκον σπόγγον ὄξους ὑσώπῳ περιθέντες», γιὰ νά ἐξαλείψῃ τίς συνέπειες, πού ὑπέστη τὸ ἀνθρώπινο γένος,

ὅταν ἐπεδίωξε νά γευθεῖ τήν γλυκειά γεύση τοῦ καρποῦ ἀπό τό δένδρο τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ στόν Παράδεισο, κάτι πού εἶχε ἀπαγορεύσει ὁ Δημιουργός.

Ἀπλωσε ὁ Χριστός μας, ὁ νέος Ἀδάμ, τά χέρια Του πάνω στό ξύλο τοῦ Σταυροῦ, «ἤπλωσας τάς παλάμας καί ἤνωσας τά τό πρὶν διεστῶτα», γιά νά φέρει στούς ἀνθρώπους τήν «καταλλαγή», τήν συμφιλίωση μέ τόν Θεό, ἡ ὁποία, ἐξ αἰτίας τοῦ ἀνθρώπου, διαταράχθη, ὅταν ὁ Ἀδάμ ἀπλωσε τά χέρια στό ξύλο τοῦ δένδρου τῆς παρακοῆς καί ἔχασε τόν Παράδεισο.

Περιεβλήθη ὁ Χριστός μας «χλαμύδα κοκκίνην», γιατί, ἐξ αἰτίας τῆς παρακοῆς τοῦ θείου θελήματος, ὁ Πρωτόπλαστος ἔσχισε τόν θεοῦφαντο χιτῶνα τῆς ἀθανασίας καί, βλέποντας τή γυμνότητά του, ἐνεδύθη τοὺς δερμάτινους χιτῶνες τῆς πτώσεως, τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου.

Ἔλαβε ὁ Χριστός μας «ὁ πάντων χρεωλύτης ἀνθρώπων», στά τίμια χέρια Του, τῶν ὁποίων, «ἔργα εἰσὶν οἱ οὐρανοί», τό περιπαιχτικό καλάμι, ὥστε ἔχοντας αὐτό ὡς «κάλαμον γραμματέως ὀξυγράφου» νά ὑπογράψει καί ἐξοφλήσει τό χρεώγραφον τῶν ἁμαρτιῶν μας. Ἐπίσης, ἐπειδή μέ τό καλάμι διώχνουν οἱ ἄνθρωποι τά φίδια ἀπό τά χωράφια, ὁ Χριστός μας τό ἐκράτησεν, γιά νά διώξει μ' αὐτό τόν «ἀρχέκακον ὄφιν» ἀπό τόν ἀγρόν τοῦ Κυρίου.

Ὁ Χριστός μας, ὁ νέος Ἀδάμ, κατεδέχθη νά λογχευθεῖ στήν πλευρά Του, ἀπό τήν ὁποία ἔτρεξε «αἷμα καί ὕδωρ» δηλώνοντας τόν θεοσυστατον θεσμό τῆς Ἐκκλησίας, γιά νά διορθώσει τό γεγονός, ὅτι ἀπό τήν πλευρά τοῦ Ἀδάμ ἐπλάσθη ἡ Εὐά, πού ὑπῆρξε πρόξενος τῆς παρακοῆς, τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ θανάτου γιά τό ἀνθρώπινο γένος.

Ἀδελφοί μου! Μ' αὐτά τά Πάθη τοῦ Χριστοῦ μας θεραπευθήκαμε ἀπό τίς ἁμαρτίες μας, ἐνίκηθη ὁ θάνατος, μᾶς ἐδόθη ἡ ζωή. Καί «αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσί Σε τόν μόνον ἀληθινόν Θεόν καί ὄν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν». Γι' αὐτό καί ἐμεῖς: «προσκυνοῦμεν Σου τά Πάθη, Χριστέ, δεῖξον ἡμῖν καί τήν ἐνδοξόν Σου Ἀνάστασιν» ΑΜΗΝ!

ΤΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΕΦΕΣΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν κ. Μάρκου.

Β'

Β. Μετρική μορφή

Ὁ Μᾶρκος ὁ Εὐγενικός ἔγραψε ἐπιγράμματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα σώζονται 16. Αὐτὰ χωρίζονται στὰ γραμμένα σὲ ἠρωικό ἐξάμετρο (5) καὶ σὲ βυζ. δωδεκασύλλαβο (11).

Στὰ πρῶτα ἀκολουθεῖ τοὺς μετρικούς κανόνες, γνωστοὺς ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, κάτοχος τῶν ὁποίων ἔγινε διὰ τῆς κλασικῆς του παιδείας.

Στὰ δεύτερα ὁ Μᾶρκος ἀκολουθεῖ τοὺς κανόνες ποὺ θεσπίστηκαν στοὺς βυζαντινοὺς χρόνους καὶ κατόπιν ἐπεξεργασίας καὶ δοκιμασίας αἰῶνων ἔφθασαν στὴν ἐποχὴ του. Ἔτσι ὁ Μᾶρκος τοὺς ἐφαρμόζει χωρὶς ἀξιόλογες ἐξαιρέσεις.

α) Παροξυτονία : Βασικό χαρακτηριστικό τοῦ βυζαντινοῦ δωδεκασύλλαβου εἶναι ἡ παροξύτονος ἀπόληξη τῶν στίχων καὶ μάλιστα μέ τὴν τονιζομένη παραλήγουσα βραχεῖα¹.

Απὸ τοὺς 167 σωζόμενους σὲ βυζαντινὸ δωδεκασύλλαβο στίχους ἐπιγραμμάτων τοῦ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, οἱ 166 ἐφαρμόζουν τὸν κανόνα. Ἀσυμφωνία παρουσιάζει ὁ :

«κεναῖς ἀπάταις δυστυχῶς φυσῶμενος»,

ἀπὸ τὸ ἐπίγραμμα *«εἰς τάφον τοῦ κυροῦ Μακαρίου μοναχοῦ ἐν τῇ μονῇ τῶν Ξανθοπούλων»*. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ μπορούσαμε νὰ θεραπεύσουμε τὸ στίχο κατεβάζοντας τὸν τόνο στὴν παραλήγουσα ὅπως συνήθιζαν οἱ Βυζαντινοί² χωρὶς νὰ ἀποκλείσουμε τὴν ἀπίθανη ἀδιαφορία τοῦ ἐπιγραμματοποιοῦ γιὰ σχηματισμὸ δοκιμοῦ στίχου.

Στοὺς ἄλλους στίχους ἡ παροξυτονία ἐφαρμόζεται αὐστηρά (γεγονός ποὺ ἀποκλείει τὴν ἀνωτέρω τελευταία ὑπόθεσή μας). Γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ὁ Μᾶρκος χρησιμοποιεῖ τύπους μετοχῶν μέσου Παρακειμένου ρημάτων: ἡγλαῖσμένος, πεπεισμένος, προσκεκλημένος, ἡρμοσμένος, τεθαμμένος, κεχρημένη.

Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ χρῆση τῶν εἰς -τέος ρηματικῶν ἐπιθέτων τὰ ὁποῖα δίνουν τὸ ζητούμενο μετρικὸ σχῆμα (ύ-) : μακαριστέος (*εἰς τάφον Μακαρίου μοναχοῦ ἐν τῇ Μονῇ Ξανθοπούλων*).

Μεγάλη εἶναι ἡ χρῆση δισύλλαβων λέξεων ποὺ βοηθοῦν στὸ μέτρο αὐτό: χρόνος, ἀναξ, μέγαν, βίον, ξένον, ξένην, φθάσας, γράφω (*εἰς εἰκόνα Ἀ-*

¹ Κομίνη Ἀθανασίου, *Τὸ Βυζαντινὸν ἱερόν ἐπίγραμμα καὶ οἱ ἐπιγραμματοποιοί*, Ἀθῆναι 1966, σελ. 66.

² Ὅπ. ἀνωτέρω, ὑπόσημ. 8.

γίων Τριῶν Παιδῶν τῶν ἐν Ἐφέσῳ), πάλης, πλάτος, τρόπω, στέφη, ὄλοις, ξένως, βρίθων, ὄθλους, κλέος (εἰς εἰκόνα Ἰακώβου Μεγαλομάρτυρος Πέρσου), τάφοις, κλέος, βίον, μόνω, γέρας, φίλην (εἰς τάφον Μακαρίου μοναχοῦ ἐν τῇ Μονῇ Ξανθοπούλων), πάθος, γένους, λίθον, τάδε κ.λπ. (εἰς τάφον Ἰσαακίου Ἀσάνη ...) μόνος, γέρας (εἰς Ἅγιον Ἀντύπαν) στύλον, τάφω, θρόνω, βάρος, βίω (εἰς τάφον Δημ. Λεοντάρη), πόλιν, χάριν, βίω, μέλη, λίθος, δόσις, πόδας (εἰς εἰκόνα Ἀγ. Θεοδοσίας ...).

Επίσης ὑπάρχουν λέξεις μέ μακρόχρονη λήγουσα πού ὁ τονισμός τους βοηθεῖ τήν ἐπιδιωκόμενη παροξυτονία τοῦ στίχου.

Ἀπό τὰ ἀνωτέρω παρατηροῦμε τήν ἰδιαίτερη προσοχή τοῦ Μάρκου στήν παροξυτονία πού εἶναι χαρακτηριστική στούς στίχους τοῦ ἐπιγράμματος «εἰς τάφον Μακαρίου μοναχοῦ ἐν Μονῇ Ξανθοπούλων», γι' αὐτό μπορούμε νά υἱοθετήσουμε τήν πρόταση πού διατυπώσαμε γιά ἀπαραίτητη διόρθωση τοῦ χωλαίνοντος σ' αὐτό τό ἐπίγραμμα στίχου.

β) Παύσεις (pausae): Ἀκολουθώντας τή συχνότερη χρήση τῆς P₅, ὅπως ἄλλωστε οἱ περισσότεροι Βυζαντινοί, ὁ Μᾶρκος ἔχει χρησιμοποιήσει αὐτή σέ 107 ἀπό τοὺς 167 στίχους του πού εἶναι γραμμένοι σέ βυζαντινό δωδεκασύλλαβο (ποσοστό 64%). Ἀπό τοὺς ὑπόλοιπους, 46 ἔχουν P₇, 2 ἔχουν μέση παύση (media) («κόποις ἀνηλεῶς φυεῖς αὔθις ξένος», ἀπό τό ἐπίγραμμα γιά τήν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Πέρσου καί «πατεῖν μέν εὐτόνως ἔδοξε τοὺς πόδας» ἀπό τό δεύτερο ἐπίγραμμα στήν εἰκόνα μέ τό θαῦμα τῆς Ἁγίας Θεοδοσίας πρὸς τόν Πατριάρχη Ἰωσήφ), ἐνῶ σέ 12 στίχους μπορούμε νά ἔχουμε ἄλλες παύσεις (κυρίως P₈), ἢ νά ἀπουσιάζει ἡ παύση.

Στούς 46 στίχους ἀπό τοὺς 107 μέ P₅ δέν παρατηρεῖται ὁ ἰδανικός τονισμός τῆς πέμπτης συλλαβῆς. Σέ δύο ἀκόμη (4^{ος} εἰς Ἅγιον Ἀντύπα καί 14^{ος} εἰς Λεοντάρη) θεραπεύεται μέ τονισμό τοῦ ἐγκλιπικοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ τήν P₇ ἕνας στίχος δέν συμφωνεῖ μέ τήν τάση τῶν Βυζαντινῶν γιά προπαροξύτονη P₇ (1^{ος} εἰς Ὅσιον Μᾶρκον).

Ἡ ἀπαγόρευση τοῦ τονισμοῦ τῆς 7^{ης} συλλαβῆς σέ P₇ δέν ἐφαρμόζεται στόν 5^ο στίχο τοῦ ἐπιγράμματος εἰς τόν ἅγιον Ἀντύπαν:

«καί γάρ κριτῆς δίκαιός ἐστι καί μόνος».

Σύμφωνα μέ τόν κανόνα τῶν Hilberg-Maas³ ὁ στίχος θεραπεύεται ὅταν δέν γίνει ἡ ἐγκλιση τοῦ τόνου, φαινόμενο συχνό στούς βυζαντινοὺς ἐπιγραμματοποιοὺς γιά τό σκοπό πού ἐπιδιώκεται καί ἐδῶ:

«καί γάρ κριτῆς δίκαιος ἐστὶ καί μόνος».

γ) χασμωδία: Ἀπό τοὺς 167 στίχους τῶν ἐπιγραμμάτων τοῦ Μάρκου Εὐγενικοῦ πού σώζονται σέ βυζαντινό δωδεκασύλλαβο, ἕνας, ὁ 7^{ος} τοῦ ἐπιγράμματος «εἰς τάφον κυροῦ Δημητρίου τοῦ Λεοντάρη ἐν τῇ Μονῇ τῆς Πέτρας», παρουσιάζει τό φαινόμενο τῆς χασμωδίας:

³ Κομίνη Ἀθανασίου, *Εἰσαγωγικά μαθήματα εἰς τήν Βυζαντινὴν φιλολογίαν*, Ἀθῆναι, σελ. 126/7.

«τόν ἐν βίῳ ἥλιον οὐρανοδρόμον».

Χωρίς νά ἔχουμε ὑπ' ὄψιν μας τούς κώδικες πού μᾶς διασώζουν τό χωρίο προτείνουμε διόρθωση πού αἶρει τό πρόβλημα καί συγχρόνως ἱκανοποιεῖ τίς ἀπαιτήσεις τοῦ μέτρου χωρίς νοηματική ἀλλοίωση: «ἥλιον ἐν βίῳ τόν οὐρανοδρόμον».

δ) Ἡρωικό ἑξάμετρο: Στούς 68 ἠρωικούς στίχους τῶν 5 ἐπιγραμμάτων πού σώζονται, ὁ Μᾶρκος πειθαρχεῖ στούς κανόνες μέτρου πού υἱοθετοῦν καί ἐφαρμόζουν οἱ βυζαντινοί ἀπό τήν κλασική ἀρχαιότητα. Ὅρισμένοι ὁμως στίχοι παρουσιάζουν τό χαρακτηριστικό τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, δηλ. τήν τομή, μετά τόν 3^ο πόδα (δάκτυλο ἢ σπονδεῖο): ἀπό τό ἐπίγραμμα στίς ἀψίδες τῆς Μονῆς Μαγγάνων εἶναι οἱ: 7^ο, 12^ο, 15^ο, 19^ο, 23^ο. Ὁ 1^ο τοῦ ἐπιγράμματος «εἰς Ἰωσήφ Βρυέννιον», οἱ 4^ο, 16^ο καί 17^ο ἀπό τό ἠρωικό «εἰς Δημήτριον Λεοντάρη» καί ὁ 3^ο ἀπό τό ἐπίγραμμα στόν τάφο τοῦ Ἐλευθερίου Ἀμ(ο)ιρουτζη. Στά ἠρωικά ὁ Μᾶρκος ἀσχολεῖται περισσότερο μέ τή γλῶσσα καί τό περιεχόμενο.

Συμπέρασμα

Ὁ Μᾶρκος ὁ Εὐγενικός ὑπῆρξε σ' ὅλη του τή ζωή ὑπέρμαχος τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀκολούθησε τόν ἀσκητισμό στήν πιό ὀλοκληρωμένη μορφή του, τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀγῶνος καί τῆς ἐξωτερικῆς δράσεως. Αὐτό τό πνεῦμα τό πέρασε στά ἐπιγράμματά του δίνοντας σ' αὐτά ἕναν τρόπο ἐκφράσεως ἐπικουρούμενο ἀπό τήν ἀρμονία τοῦ ἑξαμετροῦ λόγου. Ἡ γλῶσσα του εἶναι σωστή, μαρτυρία τῆς ὑψηλῆς κλασικῆς του παιδείας. Στή μετρική δέν θέλει νά πρωτοτυπήσει. Ἀκολουθεῖ τούς ἤδη διαμορφωμένους κανόνες. Ἐπιμελεῖται τό στίχο χωρίς ὁμως στό μικρό ἔργο του, πού μᾶς σώθηκε καί μελετήσαμε ἀπό τήν ἐκδοση τοῦ Α. Παπαδοπούλου - Κεραμέως, νά ὑπάρχει ἡ ἀνάγκη καί ἡ τάση παρουσιάσεως ἐνός ἰδανικοῦ ἐπιγραμματοποιοῦ.

Ὁ Ἄτλας τῆς Ὁρθοδοξίας μέ τήν ἐνασχόλησή του μέ τά ἐπιγράμματα καλύπτει καί ὀλοκληρώνει ὅλη τήν ἔκταση τοῦ λόγου (πεζοῦ καί ποιητικοῦ) ὥστε νά μεταφέρει σ' αὐτόν Ἐκείνον πού γνώρισε στή ζωή του.

Βιβλιογραφία

- Grill J. , *Personalities of the Council of Florence*, Oxford, 1964.
- Hunger H. , *Die hochsprachliche profane Literatur der Byzantiner*, I-II, Munchen 1978.
- Κομίνη Ἀθ., *Εἰσαγωγικά μαθήματα εἰς τήν Βυζαντινήν Φιλολογίαν*.
- Κομίνη Ἀθ., *Τό Βυζαντινόν Ἱερόν ἐπίγραμμα καί οἱ ἐπιγραμματοποιοί*, Ἀθῆναι, 1966.
- Krumbacher K. , *Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας* (μεταφρ. Γ. Σωτηριάδου) Ἀθῆναι, Α' 1897, Β' 1900, Γ' 1900.
- Μαμῶνη Κυριακῆς, *Μᾶρκος ὁ Εὐγενικός, βίος καί ἔργον*, Ἀθῆναι 1954.
- Παπαδοπούλου - Κεραμέως Ἀ. , *Ἀνέκδοτα Ἑλλην. συγγραμμάτων ... ἐν Κωνσταντινουπόλει* 1884.
- Πάσχου Π. , *Ἔραξ Ὁρθοδοξίας*, Ἀθῆναι, 1978.
- Τωμοδάκη Ν., *Ἡ Βυζαντινή Ὑμνογραφία καί Ποίησις, ἤτοι εἰσαγωγή εἰς τήν Βυζαντινήν Φιλολογίαν*, Β' , Ἀθῆναι 1965.

* * *

Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν σχισμάτων
ἀπὸ τοὺς Πατέρες καὶ ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς
τῶν τριῶν πρώτων αἰῶνων

Τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Διονυσίου Χατζημαντανίου, Δρος Θεολογίας

Μέρος 2ον

Γ'
Ἐκκλησία

Καθ' ὅλη τὴν περίοδο τῶν τριῶν πρώτων αἰῶνων ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε τὸ χαρακτηριστικὸ στοιχεῖο τῆς ζωῆς τῶν πρώτων Χριστιανῶν, γι' αὐτὸ οἱ Πατέρες καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς τῆς περιόδου διαρκῶς τόνιζαν στοὺς πιστοὺς ὅτι ὀφείλουν νὰ παραμένουν ἐγκεντρισμένοι, στὴν Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἐπειδὴ ἐκείνη εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, κατέχει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ τὴν μία ἀληθινὴ πίστη, ὅπως τῆς τὴν παρέδωσαν οἱ Ἀπόστολοι, οἱ ὁποῖοι τὴν εἶχαν παραλάβει ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα. Ἐχοντας λοιπὸν σταθερὴ ἀρχὴ ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, παραμένει σὲ μία καὶ τὴν αὐτὴ ἰδέα περὶ τοῦ Θεοῦ Πατρός, τοῦ Υἱοῦ του καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Συνεπῶς, αὐτὸς ποὺ κατοικεῖ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μόνον ὁποῖος πιστεύει στὰ ἐκκλησιαστικὰ δόγματα, ἀκολουθεῖ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνες καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ τάξη καὶ ἔχει ἐκκλησιαστικὸ βίον, γι' αὐτὸ εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητο ὅτι «ἐκτὸς Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει σωτηρία».

Οἱ αἰρετικοί, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς ἐμφάνισής τους, ἀρνήθηκαν ὄχι μόνον τὴν ἀποστολικότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ τὴν ἐξουσία καὶ αὐθεντία τῶν Ἀποστόλων, γι' αὐτὸ καὶ δημιούργησαν δικές τους «ἐκκλησίες» ὑποστηρίζοντας ὅτι αὐτὲς εἶναι οἱ ἀληθινές. Ἔτσι, γιὰ νὰ θεμελιώσουν τὶς διδασκαλίες καὶ τὶς ἐκκλησίες τους, διέφθειραν τὴν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας, ἐντὸς τῆς ὁποίας οἱ Ἀπόστολοι συγκέντρωσαν ὅλη τὴν ἀλήθεια, διδάσκοντας δόγματα «ἀσύμφωνα» πρὸς αὐτήν. Ὅμως, κάθε δόγμα, τὸ ὁποῖο προδίδει ἀντίθεση πρὸς τὴν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀποστόλων, τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ θεωρεῖται ὡς ψευδές καὶ ὅσοι μὲ ὁποιοδήποτε τρόπο ἀποσχίζονται ἀπὸ τὸν Θεὸ, ἐκπίπτουν ἀπὸ τὴν ἐνότητα τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας, τονίζουν οἱ Πατέρες καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς τῶν τριῶν πρώτων αἰῶνων. Ἐπομένως, «ὁποῖος δὲν ἔχει τὴν Ἐκκλησία ὡς Μητέρα του, δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει τὸν Θεὸ ὡς Πατέρα του», καὶ ἐπίσης «δὲν μπορεῖ κάποιος νὰ ἔχει τὸν Θεὸ ὡς Πατέρα του, ἐὰν δὲν ἔχει τὴν Ἐκκλησία ὡς Μητέρα του», τονίζει ὁ Ἁγ. Κυπριανός. Ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς

πρόκλησης τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν σχισμάτων οἱ Πατέρες καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς προσπάθησαν νὰ καθορίσουν τὴν «Ἐκκλησία».

Ὁ ὄρος «Ἐκκλησία» χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ τοὺς ἀποστολικούς Πατέρες γιὰ νὰ δηλωθεῖ τόσο ἡ σύναξη «ἐπὶ τὸ αὐτό» τῆς τοπικῆς χριστιανικῆς κοινότητος, ὅσο καὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, τὸ σύνολο δηλαδὴ τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν. Ὁ Ἅγ. Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας στὸ ἐκκλησιολογικὸ του λεξιλόγιο, χρησιμοποίησε, πρῶτος τὸν ὄρο «καθολικὴ» προκειμένου ν' ἀναφερθεῖ στὸ σύνολο τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ στὴν ἐσωτερικὴ της ὁλότητα καὶ στὴν ἀκεραιότητα τῆς κάθε τοπικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἔκαναν καὶ οἱ ἄλλοι ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες τῆς περιόδου, οἱ ὁποῖοι χρησιμοποίησαν τὸν ὄρο. Ἐπομένως, οἱ τοπικὲς Ἐκκλησίες δὲν εἶναι «μέρη» ἢ «τμήματα» τῆς Μιᾶς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὑποστηρίζει ἡ ρωμαιοκαθολικὴ ἐκκλησιολογία, ἀλλὰ εἶναι ὁ τόπος «εἰς τὸν ὁποῖον συνόλος ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἐνδημοῖ», ἀφοῦ ἀποτελεῖ τὸ «πλήρες σῶμα τοῦ Χριστοῦ», τονίζει ὁ Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης Ζηζιούλας.

Κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία, ποὺ ἔχει τὸν δικό της ἐπίσκοπο ὡς γνήσιο διάδοχο τῶν Ἀποστόλων τόσο στὴν ἡγεσία τῆς μιᾶς Εὐχαριστίας, ὅσο καὶ στὴν ὀρθόδοξη πίστη, εἶναι πλήρης καὶ τέλεια Ἐκκλησία ποὺ δὲν ἐπιδέχεται συμπληρώματα. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἄλλο ἢ τοπικὴ Ἐκκλησία καὶ καὶ ἄλλο ἢ Καθολικὴ Ἐκκλησία, ἀλλὰ κατὰ τὸν Ἅγ. Κυπριανὸ ἡ μία ἐπισκοπία διαχέεται μέσῳ τοῦ ἐνὸς ἁρμονικοῦ πλήθους πολλῶν ἐπισκόπων, γι' αὐτὸ καὶ οἱ Πατέρες τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου τοῦ ἔτους 268, ἔχουν τὴν συνείδηση ὅτι δὲν καθιστοῦν τὸν Δόμνο ἀπλῶς ἐπίσκοπο Ἀντιοχείας, ἀλλὰ ἐπίσκοπο τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ποὺ παροικεῖ στὴν Ἀντιόχεια. Τὴν ἴδια συνείδηση εἶχε καὶ ἡ Δύση, ἀφοῦ ὁ Ἅγ. Κυπριανὸς περὶ τὸ 254 παρακινεῖ τὸν Στέφανο Ρώμης νὰ μεριμνήσει μαζὶ μὲ ἄλλους ἐπισκόπους, γιὰ νὰ ἀντικατασταθεῖ ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀρελάτης Μαρκιανός, ὁ ὁποῖος εἶχε προσχωρήσει στὸ σχίσμα τοῦ Νοβατιανοῦ, μὲ ἓνα νέο ἐπίσκοπο.

Ὁ ὄρος «Καθολικὴ Ἐκκλησία» χρησιμοποιήθηκε, ἐπίσης, πρὸς ἔκφραση καὶ ἀπόδειξη τῆς ὀρθοδοξίας ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ «ἐπὶ μέρους», δηλαδὴ τὶς αἱρέσεις καὶ τὰ σχίσματα. Ὁ ὄρος ἀναφερόταν περισσότερο στὴν ἀκεραιότητα τῆς πίστεως ἢ τῆς διδασκαλίας, στὴν πιστότητα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν πλήρη καὶ ἀρχέγονο παράδοση, καὶ αὐτὸ σὲ ἀντίθεση πρὸς τὶς φατριαστικὲς τάσεις τῶν αἰρετικῶν ποὺ χωρίστηκαν ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀρχικὴ πληρότητα ἀκολουθώντας ὁ καθένας τὴν ἰδιαίτερη χωριστικὴ γραμμὴ του. «Καθολικὴ» σήμαινε λοιπὸν περισσότερο «ὀρθόδοξη» παρὰ «οἰκουμενικὴ – παγκόσμια». Γι' αὐτὸ καὶ

ὁ Ωριγένης ὁμιλεῖ στὰ συγγράμματά του περὶ δύο ομάδων στὸν Χριστιανισμό, τὶς ὁποῖες ἀντιπαρατάσσει μεταξύ τους. Οἱ μὲν καλοῦνται «ἐκκλησιαστικοί», οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν στὴν ἐπώνυμη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καὶ παραμένουν σταθεροὶ στὴν ὀρθή πίστη των Αποστόλων, οἱ δὲ «ἀπὸ τῶν αἱρέσεων», οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν στὸν ἰδρυτὴ τους, πιστεύοντας στὶς προσωπικὲς του διδασκαλίες. Τὸ μέλος λοιπὸν μιᾶς ομάδας αἱρετικῶν καλεῖ τὸν ἑαυτό του «χριστιανό», ἐνῶ ἀντίθετα ὁ «ἐκκλησιαστικός» δὲν καλεῖται ἀπλῶς «χριστιανός», ἀλλὰ καὶ «καθολικός».

Σὲ ἀντίθεση λοιπὸν μὲ τὶς Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες ἰδρύθηκαν ἀπὸ Αποστόλους καὶ εἶναι ἐνωμένες μεταξύ τους, ἐπειδὴ συμφωνοῦν στὴν ἴδια πίστη, κατέχουν τὸ ἴδιο δόγμα καὶ τελοῦν τὰ ἴδια μυστήρια, οἱ αἱρετικὲς καὶ οἱ σχισματικὲς ἐκκλησίες δὲν ἰδρύθηκαν ἀπὸ Αποστόλους ἢ ἀποστολικούς ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἀπὸ αἱρετικούς, γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἔχουν κοινὴ πίστη καὶ ζωὴ μὲ τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία. Οἱ τοπικὲς Ἐκκλησίες εἶναι καθολικὲς, διότι βρίσκονται σὲ σχέση «κοινωνίας» μεταξύ τους, ἐνῶ οἱ αἱρετικὲς ἐκκλησίες δὲν εἶναι «καθολικὲς», γιατί δὲν βρίσκονται σὲ σχέση κοινωνίας μὲ ὅλες τὶς ἀνὰ τὸν κόσμον «καθολικὲς» Ἐκκλησίες. Αὐτὸ ἦταν ἡ ἀρχικὴ καὶ κύρια εἰδοποιὸς διαφορὰ πού ἐδηλοῦτο μεταξύ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ κάθε ἄλλης αἱρετικῆς ἢ σχισματικῆς σύναξης.

συνεχίζεται

* * *

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
κ. ΜΑΡΚΟΥ

* * *

- Εκδότης: Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Απευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» - Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν - Κων. Ἀμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ. Ἰστοσελίς: <http://www.imchiou.gr>
- Ἡ «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτὲς αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν, ὑπὲρ τοῦ κατηχητικοῦ καὶ φιλανθρωπικοῦ ἔργου.

Ὁ Γ. Βερίτης καὶ τὸ ἔργο του (1915 – 1948) ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ

Υπὸ Δρ. φιλ. Μαρίας – Ελευθερίας Γ. Γιατράκου

Γ'

Ὁ Βερίτης, ὅμως, ἀσχολήθηκε καὶ μὲ θέματα ἑλληνικῆς Ἱστορίας ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα μέχρι τὸ Βυζάντιο καὶ τὴ νεώτερη Ἑλλάδα. Τὸν ἀπασχολοῦν μεγάλες μορφές ὄλων τῶν ἐποχῶν, ὅπως οἱ Τρεῖς Τεράρχες, ὁ Αὐγουστίνος, Ἄγγελος Βλάχος, Σπ. Ζαμπέλιος, Παπαδιαμάντης, Σολωμός κ.ά. Παρουσιάζει καὶ κορυφαίους διανοούμενους τῆς σύγχρονης Γαλλίας καὶ τῆς Εὐρώπης γενικότερα.

Στὰ τριάντα τοῦ χρόνια τοποθετεῖ στέρεια τὸ θέμα τῆς Τέχνης στὴ ζωὴ μας ἀναφερόμενος σὲ κορυφαῖα παραδείγματα. Μὲ τρία διηγήματά του κάνει τὴν πρώτη σοβαρὴ ἐμφάνισή του στὸν πνευματικὸ χώρο τῆς Ἑλλάδος. Τὸ πρῶτο, τὸν Γησίλα, ἔγραψε σὲ ἡλικία 24 ἐτῶν. Συγχρόνως, γράφει βιβλίον «Παροιμίαν», ὅπου ἐξαίρει τὸ ὁμώνυμο βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μὲ παροιμίες δικές μας. Τέσσερα χρόνια ἀργότερα θὰ δώσει τὸ «Χριστιανικὲς ἐπιδράσεις στὰ δημοτικὰ μας τραγούδια». Ἦθελε μ' αὐτὲς τὶς μελέτες νὰ δείξει ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, δὲν εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ κλίμα τοῦ λαοῦ μας, ἀλλὰ ριζωμένο μέσα τοῦ βαθειὰ καὶ ἐκφράζεται μὲ παροιμίες καὶ τραγούδια.³⁷

Οἱ θέσεις τοῦ Βερίτη θὰ ἐπιβεβαιωθοῦν ἐννιά χρόνια ἀργότερα, τὸ 1952, ἀπὸ τὸν ὀνομαστὸ συλλέκτη δημοτικῶν τραγουδιῶν, Ἁγὶ Θέρο.

Σὲ δύο ἀρθρα τοῦ γιὰ τὰ Χριστουγεννιάτικα καὶ Πασχαλινὰ διηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη περιστρέφεται γύρω ἀπὸ τὶς ἀγαπημένες τοῦ ἐννοιες: πίστη – λαὸς – λογοτεχνία – Παπαδιαμάντης.

Κάθε τοῦ προσπάθεια ξεκινᾷ ἀπὸ τὸ ἀδιάφθορο μέρος τῆς καρδιάς του.³⁸

Μὲ ἄλλη κατηγορία γραπτῶν τοῦ ὁ Βερίτης θέλει νὰ γκρεμίσει κάθε σάπιο. Ἀλλωστε, δὲν τὸ παιάνισε μὲ τὸ ποιητικὸ του δοξάρι: «Εἴμαστε χτίστες ἐμεῖς, ξερριζωτὲς καὶ φυτευτὲς». Μὲ τὰ ἔργα του «Ἀλεξικέραυνον», «Μεγάλοι Μύσται», «Ἐνὸς μὴ εἰδικοῦ» καὶ μὲ δύο κριτικὰ σημειώματα κρίνει τὰ ἔργα τοῦ Κλέωνος Β. Παράσχου, «Ἐμμανουὴλ Ροῖδης».

Ἐπανερχεται μὲ δριμύτητα στὸν συγγραφέα τῆς «Πάπισσας» καὶ στὸν Γιώργο Θεοδοκᾶ γιὰ τὸ ἔργον «Θέατρον» καὶ μὲ ἰσχυρὰ τεκμηρία.

Παρουσιάζει τις αντιφάσεις και τὰ μειονεκτήματα τῶν ἔργων αὐτῶν. Μὲ τὸ ἔργο τοῦ «Ἀλεξικέραυνον» ἀσκει ἀδυσώπητη κριτικὴ στὴν ἀντιπνευματικότητα τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας.³⁹

Ὁ Roser Millieux ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὸ ἀγωνιστικὸ ἔργο τοῦ Βερίτη τοῦ ἀπευθύνει διθυραμβικὰ σχόλια.⁴⁰

Θὰ γράψει ἐπίσης γιὰ τὸν Βερίτη ὁ π. Ἰωάννης Ἀλεξίου: «Ἦταν οἱ φράσεις του καὶ τὰ νοήματά του, σὰν τὴ λάβα, ποὺ ξεπετάγεται ἀπὸ καυτερὸ ἠφαίστειο. Ἡ ψυχὴ του ἦταν τῆς πίστεως ἠφαίστειο, τὰ λόγια του καυτερὴ λάβα, ποὺ ἔκαψε κάθε σάπιο καὶ ἀναβε φλόγες ...».⁴¹

Ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωὴ ποὺ πήγαζαν ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια καὶ τὴ ζωὴ ἀνέβασαν τὸν Βερίτη, στὴν κορυφὴ τῆς ὑψηλῆς δημιουργίας ὥστε σὲ ἡλικία 33 ἐτῶν νὰ ἔχει ἐπιτελέσει ἔργο ἑκατὸ ἐτῶν.⁴²

Ὁ Βερίτης ἐνθουσίασε καὶ σάλπισε στίχους καὶ πεζά, ἀλλὰ παράλληλα στοχάσθηκε καὶ ἐρεύνησε.⁴³

Τὸ ἐρευνητικὸ ὅπως καὶ κάθε ἔργο τοῦ Βερίτη, σὲ ρέον γλωσσικὸ ὕφος διαβάζεται ἀπνευστί. Διανθισμένο πολλὰς φορές μὲ χιοῦμορ. 35 Ἐπιστημονικὲς μελέτες του φιλοξενοῦνται στὶς «Ἀκτίνες» γιὰ μόλις 9 χρόνια, ἀπὸ τὸ 1940 ἕως τὸ 1948. Ὁ Βερίτης, ὅπως θὰ γράψει σύγχρονος διανοητής, ἦταν παρῶν στὴ ζωὴ, παρῶν στὸν ἄνθρωπο. Μὲ τὸ στίχο, μὲ τὸ τραγοῦδι, μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ πραγματεία, μὲ τὸ βαθύ στοχασμό, προπάντων ὁμως μὲ τὴν πίστη.⁴⁴

Ὁ γνωστὸς κριτικὸς τῆς λογοτεχνίας, Αντρέας Καραντώνης, μιλώντας στὸ ραδιόφωνο γιὰ τὸ Βερίτη εἴκοσι χρόνια μετὰ τὸ θάνατό του εἶπε: «Ὁ Βερίτης ἦταν ἀληθινός, ἦταν πνευματικὸς ἄνθρωπος «ἐκ τῶν ἔσω», γι' αὐτὸ καὶ οἱ ιδέες του δὲν εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ πολλὰς ἀναπτύξεις, ἀπὸ φραστικὲς ἀμφιέσεις καὶ ἀπὸ διανοητικοὺς βερμπαλισμούς, γιὰ νὰ διατυπωθοῦν». Καὶ ὁ γνωστὸς Γάλλος Καθηγητὴς Roger Millieux ἔγραψε στὶς 10 Ἰουνίου 1986 ὅτι ὁ τρίτος σταθμὸς στὴ γνωριμία του μὲ τὴ Χριστιανικὴ Ἑλλάδα, μετὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τὸν ποιητὴ Τάκη Παπατσώνη, ἦταν ὁ Βερίτης. Ἡ συνοδοιπορία μαζί του ποτὲ δὲν διακόπηκε καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ ἴδιος ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ἔμενε μέσα του ἡ ζωντανὴ καὶ ἀκριβὴ παρουσία τοῦ νεαροῦ ποιητῆ, ἀνάμεσα στὶς πῦρ ἀποκαλυπτικὲς.⁴⁵

Στὸν πόλεμο τοῦ '40 ὁ Γκιάλας δὲν στρατεύθηκε λόγω ὑγείας, ἀλλὰ πολέμησε μὲ τὴ γραφίδα, μὲ τὴν ψυχὴ καὶ τὸν ἐνθουσιασμό του. Ἰδιαίτερα ἐργάσθηκε στὴν «Πρόνοια Στρατευομένων», ποὺ ἱδρυσε ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Χρῦσανθος, καὶ συγκεκριμένα στὸ τμήμα

«Συντροφιά του αγωνιστού», το οποίο φρόντιζε για την αποστολή εντύπων και επιστολών στους αγωνιζόμενους στρατιώτες.

Όταν το Έθνος δουλώθηκε, ο Γκιάλας έμεινε αδούλωτος. Με συγκεντρωμένες τις δυνάμεις, με σφιγμένα τα χέρια, με την ψυχή πιο ψηλά: Θα δουλέψομε, θα φωνάξομε, θα παλέψομε», συνήθιζε να λέγει.⁴⁶

Μνημειώδεις οι εξορμήσεις το Πάσχα και τα Χριστούγεννα του 1943 για το πανηγυρικό τεύχος των «Ακτίνων» και για το «Μήνυμα», που χάρισαν φως στις δύσκολες ημέρες της Κατοχής.

Το βράδυ, στις αίθουσες του «Αποστόλου Παύλου» άκουγε όλος χαρά τον άπολογισμό του καθενός, σχολίαζε με χιούμορ και κατόπιν τους τραγουδούσε τα καινούργια του τραγούδια.

*<< Τόν πύργο χτίζομε όλοι άντάμα,
κουράγιο αδέρφια για τὸ τάμα
πούχομε κάμει στὸ Χριστὸ >>*

Ατμόσφαιρα συγκινητική, με οπτικοακουστικοκινητικές εικόνες, όπου άκουγες νοερά, τὸν γλυκὸ ἦχο ἀπὸ τὸ πελέκημα τῶν ἀγκωναριῶν, σὲ μία ἀτμόσφαιρα ἠλεκτρισμένη ἀπὸ ἄκρατο ἐνθουσιασμό.⁴⁷

Πίσω ἀπ' τὸν πόνο τῆς σκλαβιάς ἀντίκρουζε κανεὶς τὴν ἀναστάσιμη χαρὰ μὲ τὴν ἐλπιδοφόρα πραγματικότητα ἑνὸς χριστιανικοῦ ἀναγεννητικοῦ κινήματος. Τὸ δράμα ὄλων:

*« Μιὰ καινούργια Ἑλλάδα θέμε,
μιὰν Ἑλλάδα τοῦ Χριστοῦ».*

συνεχίζεται

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

³⁷ Ιωάννης Μενούνος, ὁ.π., σ. 90.

³⁸ Ὁ ἴδιος, ὁ.π., σ. 93.

³⁹ Ἴδιος, ὁ.π., σ. 99, 100, 102.

⁴⁰ Ἴδιος, ὁ.π., σ. 103, 104.

⁴¹ ὁ.π., σ. 110.

⁴² ὁ.π.,

⁴³ Παναγ. Γ. Νικολόπουλος, ὁ.π., σ. 49.

⁴⁴ Ἴδιος, ὁ.π., σ. 50.

⁴⁵ π. Ἡλίας Μαστρογιαννόπουλος, «Ακτίνες», Φεβρουάριος 2006, σ. 54.

⁴⁶ Αρχιμ. Ἡλίας Μαστρογιαννόπουλος, Ἀλέξανδρος Γκιάλας, ὁ.π., σ. 40, 41.

⁴⁷ Ἴδιος, ὁ.π., σ. 43 - 44.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ 1821

*

Τὸ Ἑλληνόπουλο - Βίκτωρ Οὐγκώ (L'Enfant - Victor Hugo - Les Orientales)

Απόδοση στὰ Ἑλληνικά: Κωστής Παλαμάς

Τοῦρκοι διαβήκαν. Χαλασμός, θάνατος πέρα ὡς πέρα.
Ἦ Χίο, τ' ὀλόμορφο νησί, μαύρη ἀπομένει ξέρα,
 μὲ τὰ κρασιά, μὲ τὰ δεντρά
τ' ἀρχοντονήσι, πού βουνά καὶ σπίτια καὶ λαγκάδια
καὶ στὸ χορὸ τίς λυγερές καμιὰ φορὰ τὰ βράδια
 καθρέφτιζε μέσ' στὰ νερά.

Ἐρμιὰ παντοῦ. Μὰ κοίταξε, κι ἀπάνου ἐκεῖ στὸ βράχο,
στοῦ κάστρου τὰ χαλάσματα κάποιο παιδί μονάχο
 κάθεται' σκύβει θλιβερά
τὸ κεφαλάκι, στήριγμα καὶ σκέπη τοῦ ἀπομένει
μόνο μιὰν ἄσπρη ἀγράμπελη σὰν αὐτὸ ξεχασμένη
 μέσ' στὴν ἀφάνταστη φθορά.

-Φτωχὸ παιδί, πού κάθεται ξυπόλυτο στὶς ράχες
γιὰ νὰ μὴν κλαῖς λυπητερά, τ' ἤθελες τάχα νὰ ἔχες
 γιὰ νὰ τὰ ἰδῶ τὰ θαλασσά
ματάκια σου ν' ἀστράψουνε, νὰ ξαστερώσουν πάλι,
καὶ νὰ σηκώσης χαρωπά σὰν πρῶτα τὸ κεφάλι
 μὲ τὰ μαλλάκια τὰ χρυσά;

Τί θέλεις, ἀτυχο παιδί, τί θέλεις νὰ σοῦ δώσω
γιὰ νὰ τὰ πλέξης ξέγνοιαστα, γιὰ νὰ τὰ καμαρώσω
 ριχτά στοὺς ὤμους σου πλατιά
μαλλάκια πού τοῦ ψαλλιδιοῦ δὲν τάχει ἀγγίξει ἡ κόψη,
καὶ σκόρπια στὴ δροσάτη σου τριγύρω γέρνουν ὄψη
 καὶ σὰν τὴν κλαίουσα τὴν ἰτιά;

Σάν τί μπορούσε νά σοῦ διώξη τάχα τὸ μαράζι;
Μήπως τὸ κρίνο ἀπ' τὸ Ἰράν ποῦ τοῦ ματιοῦ σου μοιάζει;
Μήν ὁ καρπὸς ἀπ' τὸ δεντροῖ
ποῦ μέσ' στή μουσουλμανικὴ παράδεισο φυτρώνει,
κ' ἔν' ἄλογο χρόνια ἑκατὸ κι ἂν πηλαλάει, δὲ σώνει
μέσ' ἀπ' τὸν ἴσκιο του νά βγῆ;

Μὴ τὸ πουλί ποῦ κελαϊδάει στὸ δάσος νύχτα μέρα
καὶ μετὴ γλύκα του περνάει καὶ ντέφι καὶ φλογέρα;
Τί θές κι ἀπ' ὅλα τ' ἀγαθὰ τοῦτα;
Πές! Τ' ἄνθος, τὸν καρπὸ; θές τὸ πουλί; -Διαβάτη,
μοῦ κράζει τὸ Ἑλληνόπουλο μετὸ γαλάζιο μάτι
βόλια, μπαρούτη θέλω, νά!

* * *

L'ENFANT

Les Turcs ont passe la. Tout est ruine et deuil.
Chio, l'île des vins, n'est plus qu'un sombre ecueil,
Chio, qu'ombrageaient les charmilles,
Chio, qui dans les flots refletait ses grands bois,
Ses coteaux, ses palais, et le soir quelquefois
Un choeur dansant de jeunes filles.

Tout est desert. Mais non ; seul pres des murs noircis;
Un enfant aux yeux bleus, un enfant grec, assis,
Courbait sa tete humiliee.
Il avait pour asile, il avait pour appui
Une blanche aubepine, une fleur, comme lui
Dans le grand ravage oubliee.

Ah ! pauvre enfant, pieds nus sur les rocs anguleux!
Helas ! pour essuyer les pleurs de tes yeux bleus
Comme le ciel et comme l'onde,
Pour que dans leur azur, de larmes orageux,

Passé le vif éclair de la joie et des jeux,
Pour relever ta tête blonde,

Que veux-tu ? Bel enfant, que te faut-il donner
Pour rattacher gaiment et gaiment ramener
En boucles sur ta blanche épaule
Ces cheveux, qui du fer n'ont pas subi l'affront,
Et qui pleurent épars autour de ton beau front,
Comme les feuilles sur le saule?

Qui pourrait dissiper tes chagrins nebuleux?
Est-ce d'avoir ce lys, bleu comme tes yeux bleus,
Qui d'Iran borde le puits sombre?
Ou le fruit du tuba, de cet arbre si grand,
Qu'un cheval au galop met, toujours en courant,
Cent ans à sortir de son ombre?

Veux-tu, pour me sourire, un bel oiseau des bois,
Qui chante avec un chant plus doux que le hautbois,
Plus éclatant que les cymbales?
Que veux-tu ? fleur, beau fruit, ou l'oiseau merveilleux?
- Ami, dit l'enfant grec, dit l'enfant aux yeux bleus
Je veux de la poudre et des balles.

Victor Hugo, Les Orientales

* * *

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΨΑΡΩΝ

Ποίημα Διονυσίου Σολωμού

"Στῶν Ψαρῶν τὴν ὀλόμαυρη ράχη
Περπατώντας ἡ Δόξα μονάχη
Μελετᾶ τὰ λαμπρὰ παλικάρια
Καί στὴν κόμη στεφάνι φορεῖ
Γεναμένο ἀπὸ λίγα χορτάρια
Ποῦ εἶχαν μείνει στὴν ἔρημη γῆ."

«Η Δόξα τών Ψαρών». Πίναξ Νικολάου Γύζη.

«...καί ὡς γῆ ἀύξουσα τό ἄνθος αὐτῆς καί ὡς κῆπος τά σπέρματα αὐτοῦ, οὕτως ἀνατελεῖ Κύριος δικαιοσύνην καί ἀγαλλίαμα ἐναντίον πάντων τῶν ἔθνῶν» (Ἠσ. 61, 11).

